

Гнєтєва А. Ю.,
студентка 5 курсу,
10 групи, Інституту підготовки
кадрів для органів юстиції
Національного юридичного університету
Імені Ярослава Мудрого, м. Харків

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НАСИЛЬНИЦЬКОЇ ПОВЕДІНКИ У ОСОБІ З ПСИХІЧНИМИ АНОМАЛІЯМИ

Ключові слова: особи з психічними аномаліями, протидія насильству.

Keywords: persons with mental anomalies, counteracting violence.

Анотація: Розглянуто основні причини формування насильницької поведінки у осіб з психічними аномаліями. Сформульовано заходи запобігання насильницької поведінки у осіб з психічними аномаліями.

Abstract. The main reasons for the formation of violent behavior in persons with mental anomalies are considered. Measures to prevent violent behavior in persons with mental anomalies are formulated.

За даними О. О. Ходимчук, особи, які мають психічні аномалії, що не позбавляють їх осудності, становлять 36,9% серед винних у вчиненні насильницьких злочинів [1, с. 1]. Серед усіх злочинців, за даними Ю. М. Антоняна, осіб із психічними аномаліями близько 20% [2, с. 89].

Враховуючи зазначене, приходимо до висновку про необхідність та доцільність дослідження злочинної поведінки осіб з психічними аномаліями, а саме причин та умов її вчинення та деяких шляхів подолання такої злочинності.

Отже, на початку нашого аналізу, необхідно звернутися до поняття психічної аномалії.

На сьогодні існують різні підходи до визначення науковцями цього поняття.

Так, психіатри, зокрема Печернікова Т.П., під психічними аномаліями розуміє різномірну групу станів, які є вродженими або набутими в результаті нервових, психічних та інших захворювань, що проявляються в різного роду психопатологічних синдромах. [2, с. 366].

Вчені кримінологи визначають психічні аномалії дещо інакше. Так, Міхєєв Р.І. під психічними аномаліями розуміє вроджені або набуті функціональні або органічні зміни головного мозку, які, відображаючись на різних сторонах психічної діяльності суб'єкта, впливають на зміст та характер його соціально значимої поведінки, в тому числі і на суспільно небезпечну поведінку суб'єкта [3, с. 106-113]. Антонян Ю.М. під психічними аномаліями розуміє усі розлади психічної діяльності, що не досягли психотичного рівня і не виключають осудності, але тягнуть особистісні зміни, які можуть призвести до відхилень у поведінці. [2, с. 9].

Відтак, ми бачимо, що вченні-кримінологи більший акцент роблять на вплив психічних аномалій на поведінку суб'єкта.

Розглянемо коротко деякі причини виникнення психічних аномалій, вони розташовуються на двох рівнях – соціальному та біологічному і між собою тісно взаємодіють.

Так, соціальний рівень визначається таким, що домінує, оскільки лише 10,7% засуджених за насильницькі злочини осіб з психічними аномаліями мали обтяжену психічними

захворюваннями спадковість, інші 89,3% злочинців з психічними аномаліями, згідно з висновками судово-психіатричних експертиз, мали спадковість без обтяжень, а виникнення у них психічних аномалій пояснюється суб'єктивними обставинами. [4]

Шведські вчені, наприклад, вивчали взаємозв'язок між насиллям та образами, перенесеними жінками в дитинстві або на протязі життя, та проявами високого рівня загально відомих фізичних симптомів та психічних розладів. Результати дали змогу стверджувати, що насилля та образи є важливим фактором появи фізичних симптомів насилля з боку жінок та виникнення у них психічних розладів у середньому віці (40-50 років). [5, с. 357]

Дані про освітній рівень осіб з психічними аномаліями також представляють істотний кримінологічний інтерес. Відтак, проведені дослідження показали, що особи, які мають психічні аномалії, не відрізняються високим рівнем освіти, цьому звісно відповідає як спосіб їх життя, так і рівень їх потреб.

Окремо необхідно також зазначити, що розглянута група злочинців значною мірою відрізняється примітивізмом потреб, вузькістю інтересів. Саме для них характерно повна відсутність справжніх культурних інтересів. Позиція самовиправдання, що впливає з егоїстичної орієнтації і пов'язана з тенденцією обвинуватити потерпілого в тому, що він є головним винуватцем того, що відбулося – одна з головних рис. Майже половина суб'єктів, які вчинили насильницькі злочини проти особи, зайняли саме таку позицію.

Отже, розглянувши деякі питання особливостей насильницької поведінки осіб з психічними аномаліями, ми можемо казати, що особливою роллю, безперечно, відіграє виховання таких осіб. Саме соціально негативний вплив починаючи з сімейного кола, і закінчуючи відсутністю підтримки за її межами здатний безпосередньо впливати на формування психічних відхилень та підвищувати здатність особи до вчинення суспільно небезпечних діянь.

Відтак, як засіб загальної профілактики, особливо увагу приділяти розвитку інституту дитячих психологів. На жаль, на сьогодні відома тенденція, що в дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади на посаду дитячого психолога приймаються в своїй більшості молоді спеціалісти. Останнє пов'язане з низькими заробітними платами та великим обсягом роботи. При цьому, ми розуміємо, що без наявного досвіду спілкування з дітьми, які потрапили під негативний вплив соціальних факторів, неможлива якісна допомога у врівноваженні психічного стану останніх.

Окрема увага повинна також приділятися залученню дітей до позашкільних розвиваючих установ. Так, на сьогодні при деяких навчальних закладах закріплюються гуртки за інтересами, які допомагають розвинути у майбутніх повноцінних членах суспільства естетичні цінності та повагу до культури та розвитку.

Отже, як висновок зазначимо, що на нашу думку, на сьогодні необхідне впровадження загальнодержавної програми психологічної допомоги дітям, які опинилися під впливом негативних соціальних факторів. При цьому, така програма повинна, перш за все, наголошувати на підготовку висококваліфікованих спеціалістів та розробку методик ефективного підвищення рівня правосвідомості та психологічної стабільності дітей України.

Список використаних джерел:

1. Ходимчук О. О. Насильницька злочинність осіб з психічними аномаліями та її запобігання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / О. О. Ходимчук. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – Назва з екрану.
2. Антонян Ю. М. Криминология. Избранные лекции / Ю. М. Антонян. – М.: «Логос», 2004. – 448 с.
3. Карпов Н. Военная полиция – орган обеспечения законности и правопорядка в войсках Российской Федерации // Уголовное право. – 2004. – № 4. – С. 103-105.
4. Ходимчук О. Наявність психічних аномалій у осіб та їх вплив на вчинення насильницьких злочинів / О. О. Ходимчук. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/1012/%D5>. – Назва з екрану
5. Антонян Ю.М., Бородин С.В. Преступное поведение и психические аномалии / Под ред. В.Н. Кудрявцева. – М.: Спарк, 1998. – 214 с.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр. кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Харків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017